Skriftlig innspill fra Syklistforeningen til Representantforslag 36 S (2026–2027) om en tryggere hverdag for syklister

Syklistforeningen er en landsdekkende medlemsorganisasjon for hverdags- og rekreasjonssykling. Foreningen ble grunnlagt i 1947 og har siden vært en viktig pådriver for bedre sykkelforhold i Norge. I dag har vi 8 500 medlemmer og 19 lokallag over hele landet.

Syklistforeningen støtter Representantforslag 36 S (2026–2027) om en tryggere hverdag for syklister og ber Stortinget om å innføre et tydelig minimumskrav i lovverket på 1,5 meter ved forbikjøring av syklister.

Syklistforeningen mener at det er nødvendig å gå fra dagens generelle aktsomhetskrav til et tydeligere og mer forutsigbart regelverk. En forskriftsendring med et konkret avstandskrav på 1,5 meter vil være en presisering av §3 i vegtrafikkloven, og vil gjøre reglene enklere å forstå og praktisere for alle kjørende. Men først og fremst vil det bidra til å styrke trafikksikkerheten til syklister.

Behovet for bedre sikkerhet for syklister på norske landeveier er stort. Det siste året har vi opplevd flere grusomme dødsulykker mellom bil og syklist på landeveien. Bak de dystre ulykkestallene finnes mennesker, familier, venner og lokalsamfunn som rammes hardt. Syklistenes trygghet må tas på alvor og det er et stort behov for å iverksette flere tiltak. Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei 2026–2029 slår fast at gående og syklende er sårbare trafikantgrupper, og setter som mål at risikoen for at syklister blir drept eller hardt skadd skal reduseres med 30 prosent i planperioden. Tiltaksplanen peker samtidig på behovet for bedre fysisk tilrettelegging, økt kunnskap om konflikter og samspillsutfordringer og tydeligere regulering for å beskytte utsatte trafikanter.

Forbikjøringer er en av situasjonene som skaper størst utrygghet for syklister. Fra førersetet i en bil kan en forbikjøring oppleves som uproblematisk, mens den samme forbikjøringen kan oppleves svært annerledes fra sykkelsetet. En syklist har ingen karosseri som beskytter ved en feil eller en uventet bevegelse. Risikoen er svært ulik for den som sitter inne i bilen og den som befinner seg på sykkelen. Vi syklister er av den oppfatning at de fleste bilister er hensynsfulle og aktsomme, men så lenge det ikke finnes en klart definert og konkret minimumsavstand så vil det alltid være enkelte bilister som vil ta utrygge vurderinger ved forbikjøring.

Dagens regelverk (veitrafikklovens §3) stiller krav til hensynsfull, aktpågivende og varsom ferdsel ved forbikjøring, men gir ikke bilføreren et konkret mål på hvilken avstand som skal holdes ved forbikjøring av syklister. Det er opp til hver enkelt sjåfør å vurdere og tolke selv hva som er tilstrekkelig avstand til syklisten(e) som skal passeres. En enkel feilvurdering kan derfor ende opp med å bli et spørsmål om liv eller død.

Vi mener at bilister også vil være tjent med et tydeligere regelverk. Når reglene er konkrete, blir det enklere å gjøre riktige og like vurderinger i trafikken. Det skaper

forutsigbarhet både for bilister og syklister, og det bidrar til en tryggere trafikkultur. I tillegg sender det et tydelig signal om at syklister og myke trafikanters sikkerhet skal prioriteres i situasjoner der trafikanter må dele veien.

Flere europeiske land har allerede innført lignende konkrete krav til avstand ved forbikjøring av syklister. Spania blir ofte trukket frem som et godt eksempel på et land der 1,5-metersregelen fungerer godt og har fått en tydelig plass i trafikkulturen. I høst har dette regelverket blitt skjerpet for å styrke trafikksikkerheten til myke trafikanter ytterligere. Syklistforeningen mener Norge bør lære av erfaringene fra land som Spania som har valgt å gjøre avstanden og lovverket tydelig og konkret.

Et tydelig regelverk er imidlertid ikke tilstrekkelig alene. Det må følges opp med informasjon, kontroll og god trafikkopplæring. På denne måten kan en regel om 1,5 meter bli en del av en bredere kultur for trygg samhandling mellom bilister og syklister.

Syklistforeningen har i høst samlet inn 7 500 underskrifter til støtte for et krav om minst 1,5 meters avstand ved forbikjøring av syklister. Oppropet har fått støtte fra hele bredden av det norske sykkelmiljøet – fra Norges Cykleforbund og sykkelklubber til organiserte og uorganiserte miljøer av landeveissyklister og hverdagssyklister. Dette viser at kravet ikke bare handler om en enkelt organisasjon eller en liten gruppe trafikanter. Det handler om en bred bekymring for syklistenes sikkerhet og et sterkt ønske om tydeligere regler.

Syklistforeningen støtter også forslaget om å innføre et obligatorisk kurs i trafikkopplæringen om sikker samhandling med syklende.1,5 metersregelen må gjøres godt kjent for bilistene dersom den skal ha ønsket effekt. Opplæring av nye førere bør derfor i større grad synliggjøre hvordan det faktisk oppleves å bli forbikjørt på sykkel, og hvilke vurderinger bilføreren må gjøre for å gjennomføre en trygg forbikjøring.

Sykling skal være et trygt og reelt transportalternativ i Norge, og det er vedtatt tallfestede mål om økt sykkelandel. Da må mennesker kunne sykle på veiene uten å oppleve at de setter livet på spill når de blir forbikjørt motoriserte kjøretøy. Et konkret krav om 1,5 meters avstand vil ikke løse alle utfordringene for syklister. Det må kombineres med bedre og mer sammenhengende sykkelinfrastruktur, reduserte fartsgrenser, bedre trafikkopplæring og andre trafikksikkerhetstiltak.

Men dette er et viktig, billig og effektivt strakstiltak som kan gjennomføres nå. Syklistforeningen ber derfor Stortinget støtte representantforslaget og sørge for at det innføres et tydelig minimumskrav på 1,5 meters avstand ved forbikjøring av syklister. Dette er en enkel regel som er lett å forstå, lett å kommunisere og som kan bidra til en tryggere trafikkultur.

Ta syklistene på alvor. Innfør 1,5-metersregelen.